

raadsvoorstel

portefeuillehouder Frans Buijserd
opgesteld door Tanja Koekebakker / 125
kenmerk/datum 08.0007190/ 10 juni 2008
vergaderdatum raad 17 juli 2008
jaar/nummer

onderwerp Verkiezingen Europees parlement 2009: Gevolgen stemmen met het potlood en deelname experiment Stemmen in willekeurig stemlokaal

Het college van burgemeester & wethouders stelt de raad voor het volgende te besluiten:

1. Kennis te nemen van de gevolgen voor het verkiezingsproces door het niet meer mogen gebruiken van de stemcomputers/machines.
2. Extra incidentele kosten voor 2009 van € 10.500 op te nemen in de begroting van 2009 en te dekken uit het begrotingsresultaat.
3. Akkoord te gaan met deelname aan het experiment "Stemmen in willekeurig stemlokaal" bij de verkiezingen voor het Europees parlement in 2009.

burgemeester en wethouders van Nieuwoop

mr. G.G.G. Slooters
secretaris

F. Buijserd
burgemeester

Toelichting

Inleiding

1. Gevolgen van het potloodstemmen

Zoals wel bekend zal zijn moet bij verkiezingen in geheel Nederland voorlopig met stembiljetten worden gestemd.

In de bijgevoegde memo geven wij aan wat de aanleiding daarvoor is geweest en wat de gevolgen daarvan zijn voor de organisatie van verkiezingen in de gemeente Nieuwoop.

Na de verschijning van het adviesrapport 'Stemmen met vertrouwen' waarin wordt gesteld dat het stemmen met papieren stembiljetten in het stemlokaal de voorkeur heeft bezien vanuit de waarborgen van transparantie en controleerbaarheid, heeft de

staatssecretaris van BZK de ministeriele regeling die het gebruik van stemcomputers mogelijk maakte, ingetrokken. Elektronisch stemmen (en het gebruik van stemmachines) is daardoor niet meer mogelijk. Gevolg van het besluit is dat nu in geheel Nederland alleen nog maar met stembiljetten kan worden gestemd.

Dit besluit heeft voor de organisatie van de verkiezingen materiële, logistieke, personele en financiële gevolgen. Dit wordt nader toegelicht in bijgevoegde memo "Gevolgen potloodstemmen; verkiezingen 2009.

2. Deelname experiment Stemmen in willekeurig stemlokaal

Experiment SWS

Na experimenten met 'stemmen in een willekeurig stemlokaal' (SWS) in 2004, 2005, 2006 en 2007 zal er bij de verkiezingen voor het Europees parlement op 4 juni 2009 wederom een experiment met SWS plaatsvinden. Het experiment met SWS houdt in dat de kiezer binnen de gemeente op de dag van de verkiezing zelf kan bepalen in welk stemlokaal hij wil stemmen. Hiertoe zal de indeling van de stembureaus in de gemeente worden gezien en geoptimaliseerd.

Met het stemmen in een willekeurig stemlokaal wil men de verkiezingen toegankelijker maken voor de kiezers.

SWS is een onderdeel van het overkoepelende project Kiezen op afstand (KoA) van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

Uit evaluatie is gebleken dat zowel de kiezers als betrokken gemeenten positief waren over het verloop en het resultaat van het experiment.

Stempas en RIS

De methode om in een stemlokaal naar eigen keuze te kunnen stemmen heeft een aantal gevolgen voor het stemproces.

De huidige oproepingskaart wordt vervangen door een stempas. Deze stempas is, in tegenstelling tot de huidige kaart, voorzien van echtheidskenmerken en deze is omkleed met procedures en controles om de uniciteit van de stempas te garanderen en de kiesgerechtigdheid van de houder te waarborgen. Daarnaast verandert de manier waarop de kiesgerechtigdheid wordt gecontroleerd. Hiervoor wordt in de stembureaus in plaats van een uittreksel uit het kiezersregister (positief register) gebruik gemaakt van een Register Ingetrokken Stempassen (RIS) (negatief register). Hierin is aangetekend welke stempassen voorafgaand aan de verkiezing zijn ingetrokken.

Stempas

Bij het stemmen in een stemlokaal naar eigen keuze dient de stempas niet alleen ter verificatie van de kiesgerechtigdheid, maar ook als bewijs dat de kiezer zijn stem niet al in een ander stemlokaal heeft uitgebracht. Dit heeft tot gevolg dat kiezers die zich zonder stempas in het stemlokaal melden, niet kunnen stemmen. Het stembureau kan dus geen vervangende stempas uitreiken. Dit laatste is wezenlijk anders dan bij het huidige gebruik van de oproepingskaart, waarbij het stembureau wel een vervangende oproepingskaart aan een kiezer kan verstrekken.

Vanwege dit veranderde gebruik wordt dus gebruik gemaakt van een nieuw model kaart, de stempas. Deze pas is voorzien van goed controleerbare echtheidskenmerken, kopieerbeveiligingen en een uniek nummer.

Beoogd effect

Gevolgen potloodstemmen

- 1.1 Informeren
- 1.2 Financiële gevolgen dekken vanuit de begroting

Deelname experiment Stemmen in willekeurig stemlokaal

- 2.1 Vergemakkelijken van het stemproces voor de burger.
- 2.2 Verkiezingen toegankelijker maken voor de burger.
- 2.3 De politiek dichterbij de burger brengen.
- 2.4 Positief beïnvloeden van het opkomstpercentage

Argumenten:

Gevolgen potloodstemmen

Nu overall is doorgedrongen dat het potloodstemmen in Nederland weer in zijn volle omvang terugkeert in de stembureaus, kan het zijn dat er vanuit uw raad vragen leven. Het college wil de raad proactief informeren.

Deelname experiment Stemmen in willekeurig stemlokaal

- 2.1 De beoogde effecten passen binnen de visie van de gemeente Nieuwkoop om burgers te betrekken en processen eenvoudiger te maken.
- 2.2 Uit eerdere experimenten blijkt dat deze nieuwe wijze opkomstbevorderend kan werken.

Kanttekeningen:

Gevolgen potloodstemmen

Op dit moment zijn nog niet alle gevolgen in de volle omvang bekend. Met name hoe het uiteindelijke stemproces er uit zal komen te zien en per wanneer dit zal worden ingevoerd is nog onduidelijk. Wat wel duidelijk is dat er bij de verkiezingen in 2009 met het potlood gestemd zal moeten gaan worden en dat dit tijdelijk is. Hoe we dit tijdelijk precies moeten omvatten weten we helaas op dit moment nog niet. Het is niet uit te sluiten dat gemeenten in 2009 nadere voorschriften van rijkswege ontvangen ten aanzien van verkiezingen.

Deelname experiment Stemmen in willekeurig stemlokaal

Deze wijze van stemmen is nog in de experimentele fase. Het is wel de bedoeling dat het landelijk wordt ingevoerd en bij wet geregeld gaat worden. Wanneer is nog niet bekend. Als besloten wordt dat we gaan meedoen met dit experiment wekt dit verwachtingen op bij

de burgers voor de komende jaren. Het zal dan niet eenvoudig zijn om weer terug te gaan naar de oude situatie.

Financiën

Gevolgen potloodstemmen

De kosten voor het organiseren van een verkiezing nemen toe.

De incidentele voorbereidingskosten in 2008 kunnen gedekt worden uit de begroting 2008.

Daarnaast is het de verwachting dat er met ingang van 2009 structurele meerkosten zullen zijn.

Deze kosten zijn ten dele opgenomen in de meerjarenbegroting van het product Verkiezingen en referenda. Hoewel de meerkosten wel voorzien waren op het moment dat de Perspectiefnota werd opgemaakt waren de exacte kosten op dat moment nog niet bekend en is een schatting gemaakt. In 2009 is de verwachting dat er een bedrag van € 10.500,- extra nodig zal zijn. Voor de jaren hierna worden de verdere ontwikkelingen afgewacht.

Deelname experiment Stemmen in willekeurig stemlokaal

Gemeenten die meedoen aan het experiment SWS ontvangen een stimuleringsbijdrage van € 0,10 per kiesgerechtigde. Voor de gemeente Nieuwkoop komt dit neer op een bedrag van circa € 2.000,-.

Er zullen wel extra kosten gemaakt moeten worden om deel te nemen aan het experiment. De schatting is dat deze te verwachten extra kosten kunnen worden gefinancierd vanuit de stimuleringspremie. Dit zal dus kostenneutraal uitgevoerd worden.

Communicatie

Kiesgerechtigden zullen tijdig via de verschillende kanalen goed worden geïnformeerd over de wijzigingen.

Achterliggende stukken die ter inzage liggen

- Notitie: Gevolgen stemmen met het potlood; verkiezingen 2009
- Begrotingswijziging

Advies meningsvormende raad
Wordt ingevuld door de griffie